

Pytlakowski, Ryszard A.

Sesja naukowa "Muzyka na Warmii i Mazurach"

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1-2, 141-143

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ryszard A. Pytlakowski

SESJA NAUKOWA „MUZYKA NA WARMII I MAZURACH”

W ramach cyklu imprez artystycznych zorganizowanych w „Dniach Muzyki im. Feliksa Nowowiejskiego” odbyła się sesja naukowa. Przygotował ją Zakład Wychowania Muzycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie przy współpracy pozostałych instytucji patronujących III Dniom Muzyki: Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. F. Chopina, Państwowej Filharmonii im. F. Nowowiejskiego, Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego (instytucje olsztyńskie) i Muzeum im. F. Nowowiejskiego w Barczewie.

Zgromadzonych 18 kwietnia 1985 r. w sali im. M. Kromera przywitał kierownik naukowy sesji dr Jan Boehm. Oficjalnego otwarcia sesji dokonał rektor WSP w Olsztynie doc. dr hab. Jan Sikora.

W ciągu dwóch dni obrad przedstawiono słuchaczom jedenaście referatów i komunikatów naukowych. Ich tematyka (tak jak na sesjach poprzednich) skupiona była wokół trzech kręgów tematycznych: ośrodki i zabytki muzyczne; nauczyciele, nauczanie i upowszechnianie muzyki; działalność twórcza i artystyczna F. Nowowiejskiego. Pierwszą tematykę reprezentowały dwa wystąpienia.

— Mgr Marian Dorawa (Toruń) przedstawił referat *Historyzm w budownictwie organowym na przykładzie organów w Głotowie*. W połowie ubiegłego wieku powstał kierunek w sztuce, charakteryzujący się nawrotem do minionych epok. Uwidoczniło się to również w budownictwie organowym. Prospekt organów zbudowanych przez M. Terleckiego w 1865 r. dla kościoła w Głotowie (nieдалеko Dobrego Miasta) ma związki stylistyczne z barokowymi organami Francji. Również do tej epoki nawiązuje mechanizm organów (traktura mechaniczna, wiatrownice i mechanizm dzwoniący). Pełna rozpiętość tonalna, żaluzje i współczesna (romantyczna) dyspozycja rejestrów podnoszą walory tego instrumentu;

— Mgr Wiktor Łyjak (Warszawa) przedstawił komunikat naukowy zawierający: odpis listu sygnowanego przez króla Zygmunta III do biskupa warmińskiego Szymona Rudnickiego z dnia 22 czerwca 1621 r. Dotyczył on przekazania instrumentów muzycznych; informacje o budowie i konserwacji organów we Fromborku w latach 1683—1686 przez organmistrza z Gdańska Daniela Nitrowskiego — na podstawie akt z posiedzeń kapituły warmińskiej; wiadomości na temat organów i pozytywów znajdujących się w klasztorze w Kadynach — na podstawie zachowanych kronik tego klasztoru.

Sprawom nauczania i upowszechniania muzyki poświęcono trzy referaty.

— Tematem wystąpienia dr J. Boehma (Olsztyn) była postać Romana Grabowskiego — muzyka i pedagoga. Urodzony w Szywałdzie 11 sierpnia 1882 R. Grabowski otrzymał wykształcenie muzyczne (Pelplin, Ratyżbona i Poznań) w zakresie gry organowej. Działał w Szywałdzie, Lubawie i Działdowie jako organista, nauczyciel, organizator życia muzycznego i działacz ple-

biscytowy. Prowadził chóry i zespoły instrumentalne. Zajmował się też kompozycją. Zachowane utwory (3 pieśni na głos z fortepianem oraz 2 utwory fortepianowe) zostały wykonane podczas obrad sesji.

— Postać Kazimierza Pacera — nauczyciela szkół polskich przedstawił mgr Ryszard Myśliwiec (Olsztyn). Pochodząc z rodziny nauczycielskiej (ur. 3 III 1911) kontynuował tradycje rodzinne. Do 1939 r. pracował w polskich szkołach w Mionowie (Śląsk Opolski), Skicu (pow. Złotów) i Skajbotach niedaleko Olsztyna. Prowadził też chóry, zespoły instrumentalne oraz rozwijał działalność społeczną mającą na celu rozbudzenie patriotyzmu Polaków zamieszkujących te tereny. Po 1945 r. kontynuował pracę nauczyciela i działacza muzycznego.

— Referat mgr Krystyny i Marka Świąteckich (Olsztyn) został zatytułowany — *Motywacje artystyczne uczestnictwa w Ogólnopolskich Spotkaniach Zamkowych* — «*Śpiewajmy poezję*». Specyficzny typ imprezy muzycznej „Śpiewajmy poezję” skupia dużą liczbę wykonawców i słuchaczy. Badania przeprowadzone w 1980 r. wśród wykonawców wykazały, że najważniejszym powodem uczestnictwa są motywy o charakterze artystycznym.

Życiu i twórczości patrona sesji poświęcono 6 prac, w trzech z nich omawiano kontakty artystyczne F. Nowowiejskiego z Poznaniem, Bydgoszczą i Chojnicami.

— Dr Barbara Zakrzewska-Nikiporczyk (Poznań) przedstawiła referat — *Muzyka F. Nowowiejskiego w kulturze muzycznej Poznania w latach 1900—1918*. Rosnąca popularność kompozytora i jego twórczości (m. in. poprzez prasę poznańską) spowodowały zainteresowanie nią zespołów śpiewaczych tego regionu. W latach 1907—1918 chóry poznańskie wykonywały 14 utworów Nowowiejskiego, a w 1914 r. wykonano dwa oratoria *Syn Marnotrawny* i *Quo Vadis*.

— Dr Andrzej Denisiuk (Bydgoszcz) i mgr Stefan Ścisłowicz (Chojnice) zgłosili komunikaty omawiające koncerty Nowowiejskiego w Bydgoszczy i Chojnicach. Twórca „Roty” dosyć często występował w miastach, gdzie działały zaawansowane technicznie chóry. Prowadził z nimi koncerty kompozytorskie i prezentował muzykę innych twórców przyczyniając się do wzrostu kultury muzycznej tych miast. Koncerty te były czynnikiem mobilizującym zespoły, a osobowość artystyczna kompozytora pozostała w pamięci słuchaczy i wykonawców. Odnotowano 4 kontakty Nowowiejskiego z Bydgoszczą (w latach 1921—1927) i 2 jego koncerty w Chojnicach w roku 1921 i 1927.

— Dr Jerzy Erdman (Warszawa) w swoim wystąpieniu omówił muzykę organową Nowowiejskiego na tle muzyki europejskiej. Autor dokonał analizy tej twórczości porównując ze współczesnie jej tworzoną muzyką kompozytorów Francji i Niemiec. Uzasadnił tezę, że F. Nowowiejski był twórcą oryginalnym, a jego utwory mają dużą wartość artystyczną, co stawia go w rzędzie czołowych kompozytorów epoki neoromantycznej.

— Dr Tadeusz Swat (Warszawa) wygłosił referat: *Warmińskie pieśni ludowe w twórczości F. Nowowiejskiego*. W twórczości kompozytorskiej Nowowiejski wykorzystywał folklor Warmii. Zainteresowanie to było wynikiem jego postawy programowej i estetycznej. Zostały omówione dwa zbiory pieśni, opracowane i wydane przez kompozytora w latach 1934 i 1935. Publikowane tam utwory oprócz zanotowanej wersji oryginalnej były opracowywane muzycznie przez Nowowiejskiego.

— Tematem wystąpienia mgr Marii Anny Ankudowicz (Olsztyn) były *Utwory liryczne do muzyki F. Nowowiejskiego w repertuarze wileńskiego*

chóru Echo. Kontynuując ubiegłoroczne badania autorka przeprowadziła analizę tekstów literackich wykorzystanych przez kompozytora. Omawiając utwory: *Hasło*, cykl *Pieśni patriotyczne* i *Kujawiak* wykazała zmiany dokonane ręką Nowowiejskiego dla nadania im nowej, aktualnej treści i dla podporządkowania swojemu warsztatowi muzycznemu.

W dyskusji udział wzięli: M. A. Ankudowicz, J. Boehm, A. Denisiuk, J. Erdman, Z. Rondomańska, S. Ścisłowicz.

Oceniając minioną sesję, należy zwrócić uwagę na jej mobilizujący wpływ na olsztyńskie środowisko naukowe. Dała ona możliwość zaprezentowania badań, a także wymiany poglądów i nawiązania kontaktów naukowych z reprezentantami innych ośrodków. O zainteresowaniu tą imprezą świadczy obecność aż siedmiu (na 11) referentów spoza Olsztyna. Kontynuowanie tej formy popularyzowania wiedzy przyczyni się do lepszego poznania historii kultury naszego regionu oraz do bardziej wnikliwego poznania życia i dzieła Feliksa Nowowiejskiego.